

P. BIRO FERENC
S.J.

EMBER
VAGYOK
SZENVEDNEM
KELL

K O R D A

EMBER VAGYOK, . . . SZENVEDNEM KELL!

IRTA:

P. BIRÓ FERENC S. J.

BUDAPEST, 1943

K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nr. 17/1943. Imprimatur. Budapestini, die 14. Jan. 1943.
Paulus Napholcz S. J. Praep. Prov. Hungariae.
Nihil obstat. Dr. Stephanus Kosztolányi censor dioecesanus.
Nr. 10.093/1942. Imprimatur. Strigonii, die 19. Dec. 1942.
Dr. Joannes Drahos vic. gen.

Nyomatolt: Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

AZ ÚR JÉZUS NEVÉÉRT ÜLDÖZÉST KELL SZENVEDNÜNK . . .

*Krisztus minden vértanúja,
könyörögjetek érettünk!*

Olyan időket élünk, hogy önkénytelenül is rá kell gondolnunk az Úr Jézus nevéért való üldöztetésre, sőt a vértanúhalálra is.

Ha a lelki üdvéért aggódó *naponta* meghal, azaz készül a halálra és ez a szokása igen dicséretes, érdemszerző, meg is nyeri vele a kegyelmek koronáját, a jó halálnak boldogságos kegyelmét; hasonlóképen igen célszerű és üdvös dolognak kell tartani annak az okos kereszténynek cselekvését is, aki a már közeli üldözésekről hallván, katolikus felebarátjai iránt szeretetteljes részvétől indítatva, értük buzgón imádkozik. De ugyanakkor rágondol, hogy *ma nekik, holnap már nekem járhat ki*

a börtön, a kínzás, a golyó vagy a tűz-halál. S azért készül és imádkozik, hogy az imádandó Gondviselés kegyeskedjék majd neki is — habár mindenképen érdemtelennek — megadni az erősség ajándékát, hogy tudjon Krisztushoz és a vértanúkhöz méltóan szenvedni és meghalni.

Legyünk mi is okosak és már jóelőre készüljünk el mindenre! Ajánljuk fel készülődésünket üldözött katolikus testvéreinkért.

Szenvedni kell

Mindenekelőtt mélységes imádatlalt hajoljunk meg a Gondviselés intézkedése előtt és készséges engedelmisséggel fogadjuk el a mennyei Atya világkormányzásának ama törvényét, hogy a keresztényeknek, Isten fiainak, Krisztus testvéreinek csakúgy kell mindenféleképpen szenvedniök, amint kellett magának Krisztusnak, az Elsőszülöttnak is a sok testvér között.

A mennyei Atya ezt a törvényt kezdettől fogva eirendelte. „Tudjuk pedig, hogy az Isten közreműködött mindent

azok javára, kik őt szeretik, azoknak, kik meghivatottak a végzése értelmében, hogy szentek legyenek. Mert akiket eleve ismert, — tanítja Szent Pál — azokat eleve arra is rendelte, hogy hasonlóak legyenek Fia formájához s így ő elsőszülött legyen a sok testvér között.” (Róm. 8, 28—29.) „Nem vettétek ugyanis a szolgaság lelkét, hogy ismét csak féljete, hanem vettétek a gyermekkéfogadás lelkét, amelyben azt kiáltjuk: Abba. (Atyánk!) Maga a Lélek tesz lelkünkkel együtt bizonyosságot, hogy az Istennek a fiai vagyunk. Ha pedig fiai, akkor örökösök is: Istennek az örökösei, Krisztusnak pedig társörökösei, ha tudniillik vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk.” (Róm. 8, 15—17.)

Ezt a törvényt akkor hirdette ki maga az Úr Jézus Krisztus, amikor megjövendölte, hogy „Emlékezzetek szavaimra, melyeket mondtam nektek: Nem nagyobb a szolga uránál. Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak.” (Jn. 15, 20.) „Ezeket mondtam nektek, hogy meg ne botránkozzatok. Ki fognak zárni benneteket a zsinagógából; sőt eljön az

óra, hogy mindaz, aki megöl titeket, szolgálatot vél tenni az Istennek. És ezeket fogják cselekedni veletek, mert nem ismerték az Atyát, sem engemet.” (Jn. 16, 1—3.) „Odaadja pedig a testvér testvérét halálra, és az atya fiát; és a gyermekek szüleik ellen támadnak és megölik őket. És gyűlöletesek lesztek mindenki előtt az én nevemért; aki pedig állhatatos marad mindvégig, az üdvözl... Ha a családatyát Belzebubnak nevezték, mennyivel inkább háza népét?” (Mt. 10, 21—23. 25.)

S ha kíváncsi lenne valaki, hogy ugyan miért hozta a szenvedésnek ezt az általános törvényét a mennyei Atya, miért vetette alá még magát az Úr Jézus Krisztust és az ártatlan Istenanyát, Máriát is, — ezt mint eszes dolgot megmagyarázni lehet, de kellőleg megokadatolni más válasszal nem lehet, mint: „Mekkora a mélysége az Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásának! Mennyire megfoghatatlanok az ő ítéletei és felkutathatatlanok az ő útjai!” (Róm. 11, 33.) „Mert ki ismerte meg az Úr gondolatát? Vagy ki volt az ő tanács-

adója?" (U. o. 34; Sap. 9, 13; Izaiás 40, 13; I Kor. 2, 16.)

Kövessük Krisztust

A keresztt, a szenvedés titkát ne igen fürkésszük, hanem jó előkészületül a bekövetkezendőkre, *szabadelhatározásból* kövessük az Úr Jézus Krisztust. *Ajánljuk fel magunkat a szenvedés törvényének rendelkezésére, — az Úr Jézussal egyesülve, mély imádattal és szóttlanul. Már jó előre tegyünk úgy, mint Ő, aki „Feláldoztatott, mert ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; viszik, mint a juhott leölésre, és mint nyírója előtt a bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját.”* (Iz. 53, 7.)

Bármí jöjjön, kövessük Szent Péter apostol intelmét: „Alázzátok meg tehát magatokat az Isten hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket a látogatásnak idején, minden aggodalmatokat őreá bízván, mert neki gondja van rátok.” (I 5, 6—7.)

Kell, hogy a szenvedés, a keresztt, az üldöztetés és a vértanúhalálra való kötelezettség és felkészültség törvénye oly

meggyőződéssel éljen bennünk, mint a mesterség, a hivatás, az életfoglalkozás gondolata és életrevalósága. Amint az asztalos természetadta dolga az asztal-, a bútorkészítés, a tanítóé a tanítás és nevelés, az orvosé a betegek gyógyítása, a katonáé a hadviselés, úgy a miénk, a keresztényeké a szenvedés, az üldöztetés, a vértanúság. „Mert erre vagytok hivatva, — állítja Szent Péter (I 2, 21. és 3, 14.) — minthogy Krisztus is szenvedett érettünk, példát hagyván nektek, hogy az ő nyomdokait kövessétek.” Azért a szenvedés, üldöztetés, megáláztatás, mellőztetés stb. törvényét oly hétköznapi és megszokott dolognak tart-suk, mint az asztalos az asztalosmesterségét és annak űzését. Hogy inkább az tűnik fel és azon ütközik meg az asztalos, ha nincs munkája, nem pedig azon, hogy van munkája. Hasonlóképen nekünk is inkább az tűnjék fel különösnek, azon ütközzünk meg és azon csodálkozunk, ha nem mellőznek minket, ha nem üldöznek, ha mi keresztény katolikusok nem szenvedünk.

Szent Péter apostol tanítja: „Szerelmesim, ne ütközzetek meg az égető

szorongatáson, mely a ti kipróbálásokra van rajtatok, mintha valami új dolog történnék veletek." (I 4, 12.)

Szent Alajosról tudjuk, hogy amikor nem voltak nehézségei, kísértései a lelki életben, amikor nagy békének örvendett és nem szenvedett, akkor ijedezett és lelkiatyjához fordult, hogy nincs-e baj, nem hagyta-e el őt az Isten.

Minden oknál előbb és minden ok felett itt van a főok és talán az egyedüli igaz ok is, miért volt a véres üldözés Spanyolországban és miért van egyebütt is, — mert, amint kell lenni az Úr szava szerint botránynak e világon, úgy kell lenni katolikusok üldözésének is a Gondviselés általános törvénye értelmében.

Az okok találgatása helyett inkább boruljunk le és fohászkodjunk naponta:

„Végtelen hatalmas, nagy és bölcs Úr Isten, mennyei szent Atyánk, a keresztszenvedésére hozott általános törvényt mélységes imádással elfogadjuk és szent Fiadnak, a mi legirgalmasabb Megváltónknak, Jézus Krisztusnak kereszthalálára a legalázatosabban könyör-

günk azért a hathatós kegyelemért, amellyel megerősítve, türelmes megadással elszenvedhessük mindazokat a szenvedéseket a vértanúhalállal együtt, amelyeket szent Főlséged jóknak kegyeskedik tartani, hogy ránk szakadjanak, és mi azokat Jézus nevéért elviseljük!”

Ez a megajánló könyörgés kétségtelenül igen tetszeni fog a mennyei Atyának, ha igaz lelkünkben jó. Lelkünk pedig igaz marad, ha igen készséges jószándékkal kritika és zokszó nélkül szenvedjük el most a mindennapi kellemetlenségeket, ellentmondásokat, töviszúrásokat. Szóval a kis kereszteket. Bárkitől és bárhonnán származzanak is azok. De viszont mi nem okozunk másoknak kellemetlenséget, nem rakunk másokra kis kereszteket. Nem így készült-e és lett érdekessé P. Pro a vértanúságra?

A kereszt boldogsága

A kereszt elszenvedéséről szóló általános törvényt nemcsak türelmes érzülettel kell elfogadnunk és annak teljesi-

tésére szelíd megadással magunkat felajánlanunk, hanem mint igaz katolikusokhoz illik: valahányszor Krisztus kis keresztjében részesülünk a béke napjaiban, *azért hálálkodunk, abban dicsekedünk, azért örülnünk, örvendeznünk, sőt ujjonganunk is kell. Még boldogoknak is kell magunkat éreznünk*, ha bármily formában Krisztussal együtt rá is feszítenek bennünket a kis keresztre. Ezt az igazságot az Úr Jézus és apostolai világosan tanítják. Szinte hihetetlen, de való tanítás ez. Meg is valósult a mai napig mind a béke, mind az üldözések idején. Ez a kereszt bölcsesége és ereje, amelyet a világ fiai nem értenek, de a nem teljes keresztények sem.

Emelkedett hangon szólít fel minket maga az Úr tanítása befogadására: „Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudván minden rosszat mondanak rátok énérettem. Örüljetek és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges mennyekben.” (Mt. 5, 10—12.) Szent Jakab, az Úr hű tanítványa hasonlókép buzdít: „Csupa öröm-

nek tartásatok, testvéreim, ha különféle kísértésekbe estek." (1, 2.)

Szent Péter így hangolja a híveket az örvendező szenvedésre: „Örüljetek, ha Krisztus szenvedéseiben résztvehettek, hogy az ő dicsőségének kinyilatkoztatásában is vigadva örvendezzetek. Ha szidalmaznak titeket Krisztus nevéért, boldogok lesztek, mert az Isten tisztelete, dicsősége és ereje és az ő Lelke megnyugszik rajtatok... Ha pedig mint keresztény szenved, ne szégyelje, hanem dicsőítse Istent e névben." (I 4, 13. 14. 16.) Szent Pál pedig megragad minden alkalmat, hogy példájával és szavával a híveket folyton buzdítsa *hálálkodásra* a szenvedésért, az üldöztetésért. *Dicsekedésre* Jézusban a szenvedés óráján; örvendezésre, vigadozásra a szenvedésben.

Aranyszájú Szent János óta lehet Szent Pálról nemesen állítani, hogy ő Krisztus keresztjének, szenvedésének szent entuziasztája. Nem is akart ő mást tudni, hanem csak Krisztust, a Megfeszítettet. Ő megtette. A híveket is erre ösztökölte, tehát meg volt arról győződve, hogy ők is megtehetik. E célra

megkapják a hathatós kegyelmeket. Tehát a Krisztusért való megadásos, sőt dicsekvő, örvendező és ujjongó vállalása és elviselése a szenvedéseknek, az üldöztetéseknek, a vértanúságnak, amint hallottuk, minden hívőre kötelező. De mennyivel inkább a szerzetesekkel Siessünk is felajánlani és megajánlani magunkat.

„Boldogságos mennyei szent Atyánk, a megfeszített Boldogságra, Jézus Krisztusra kérünk, méltóztassál megadni nekünk a csodálatos kegyelmet, hogy a boldogságtól hálálkodva, dicsekedve, örvendezve, ujjongva szenvedhessünk!”

Loyolai Szent Ignác az ilyen lelki beállítottságra különösképen is ránevel. A nagy szent lelkigyakorlatok — de az öt- vagy nyolcnaposak is — az Úr Jézus Krisztus követését a szenvedés vállalásában domborítják ki. Juttassuk csak eszünkbe, hogy úgy van!

A fundamentumnak azt az elhatározást kell a lelkigyakorlatozóban megérlelnie, hogy Isten dicséretére, tiszteletére, szolgálatára és a lélek üdvözítésére mindenben unice — kizárólag a jobb eszközö-

ket óhajtja alkalmazni és a használat során azokat *tényleg* ki is választja.

Melyek ezek a jobb eszközök?

Szent Ignác később a „De Regno Christi” és „De duobus Vexillis”-ről, a „Krisztus országáról” és a „Két zászlóról” szóló elmélkedésekben, nevezetesen a két elmélkedés kollokviumában mondja meg. Krisztus országáról szóló elmélkedés kollokviumában hangsúlyos szavakkal imádkoztatja az elmélkedőt Szent Ignác, hogy Istennek a következő szavakkal ajánlja fel magát:

„Minden dolgok örök Ura, én „attestatus” bizonyítva erősítgetem, hogy én akarom, én kívánom, és ez az én megfontolt elhatározásom, hogy léged utánnozzalak minden jogtalanság (iniuriis) és minden meggyalázás (vituperio) és minden szegénység, úgy a tényleges, mint a lelki szegénység elviselésében (ferendis). A De duobus Vexillis, a „Két zászlóról” szóló elmélkedés kollokviumában az elmélkedőnek már kérnie is kell a két kegyelmet. A különbség csak az, hogy ebben a kollokviumban Szent Ignác első helyre teszi a legnagyobb lelki szegénységet és a tényleges sze-

génységet, második helyre a megszégyenítések és jogtalanságok elviselését. Hogy miért, az mellékes, és nem ide tartozik annak megokolása. Az *alázatosság harmadik módjában* végül ugyanezt az igazságot, t. i. a Krisztus követésében a nehéz dolgoknak, a szegénységnek és megaláztatásoknak elviselését állítja az elmélkedő elé Szent Ignác. De most már az Úr Jézus iránt való *önzetlen* szeretet indítóokát teljes mértékben előtérbe helyezi.

A föltétel, amelyet Szent Ignác a kollokviumban felállít, az a szerzetesekre nem vonatkozik, mert azok már életpályát választottak. Életpályájukkal pedig együtt jár, hogy gyakorolják úgy a legnagyobb lelki szegénységet, mint a tényleges szegénységet is. S azután, amikor a Gondviselés vagy az előljáróság úgy rendelkezik, elviseljük „actu”, azaz tényleg a szenvedéseket, üldöztetéseket, a vértanúságot. Általában elég az: ha jó a keresztt, elfogadjuk, türelmesen viseljük azokat, mert önhatalmúlag pozitíve tenni avagy keresni ezeket, ellenkezik az általános engedelmesség fogalmával.

Krisztushoz hasonlóan

A szent lelkigyakorlatos felfogás megkívánja, hogy minden szerzetes, minden igaz hívő lelkileg, szívében teljesen olyan legyen, mint amilyen az Úr Jézus Krisztus belseje, lelke, Szíve volt. Vagyis hogy őszintén, ha nem is érzellemmel, — mert ez nincs hatalmában — de akarattal mondja, amint az Úr Jézus is őszintén mondta: „Keresztséggel kell megkereszteltetnem és mily nebezen várom; a félelemtől és szomorúságtól és a vágyakozástól szinte fölemésztődöm, amíg be nem következik.”

Minden szerzetes, sőt minden igaz katolikus állandó lelki beállítottságában benne kell lennie azon abszolút vágyódásnak is, hogy az Úr Jézus rendjeivel ékeskedjék, azaz meggyaláztatásokat, hamis tanúbizonyságokat, jogtalanságokat elszenvedni, ostobának tartatni és becsültetni az Úr Jézus Krisztus szeretetéért örömet és bármikor készen álljon.

Mindazok, akik Krisztus követésében a nehéz dolgokat nem szeretik és lángolóan nem vágyódnak utánuk, azok

csak úgy „ficté” — képzeletben és „pro forma” — csak úgy, hogy tessék-lássék, követik az Urat. De Szent Ignác hozzáteszi, hogy *ha valaki a mi emberi gyarlóságunk és nyomorúságunk miatt ilyes lángható vágyakat nem érez, akkor az ilyen legalább kívánja, hogy vajha lennének ilyen égő kívánságai és imádkozzék azért, hogy legyenek is.*

A szent Zsoltáros is így tett: „Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas.” *„Lelkem epedve óhajtja ítéleteidet minden időben.”* (Zs. 118, 20.)

Ilyen önmagunkon erőszakot is gyakorolni tudó imádkozásra tanít minket Szent Ignác az emberek három osztályáról szóló elmélkedés után adott jegyzékében. T. i. ha valaki belátta, hogy mi volna a kötelessége vagy micsoda jobb eszközt kellene használnia Isten szolgálatára és a lelke üdvösségére, mint pl. a mi esetünkben a szenvedés, a megáláztatás stb. után való forró vágyakozás, de ugyanakkor szinte legyőzhetetlen ellenszenvet érez a megismert igazsággal szemben, akkor fokozottan kell imádkoznia, hogy vágyódjék a keresztség után és le kell győznie azt a titkos kíván-

ságot is, amelyet ilyenkor a rossz természet ösztönszerűleg ébreszt az emberben: Jaj, csak meg ne hallgatna az Isten! Contra, ellene, *azért* is buzgón kérni kell Istent, hogy hallgassa meg őt és ébressze fel benne a kereszttel való forró vágyat. Ez a küzdelmes imádság igen érdemszerző és igen kedves Isten-nél s idővel felvilágosítja, megnyugtatja a komolyan küszködőt.

Miért kell szenvednünk?

Eddig három dologra tanított a Szentlélek Uristen, előkészületül a nehéz időkre.

Először, már most megadással hajoljunk meg ama törvény előtt, amely szerint a Gondviselés akarja a szenvedéseket, az üldöztetéseket, a vértanúságot.

Másodszor, már most ajánljuk fel magunkat szívesen, sőt örvendezve, hálálkodva, dicsekedve, boldog érzülettel minden szenvedésre, üldöztetésre, vértanúságra.

Harmadszor, lángolóan vágyódjunk, vagy legalább komolyan akarjunk lán-

golóan vágyódni a szenvedések, üldözések és vértanúság után.

Végül *negyedszer*, emlékezzünk meg arról is, hogy a Szentírás tanítása szerint *milyen okból, miért akarjunk szenvedni, üldöztetni, vértanúhalált halni?*

Az *egyik ok*, hogy elkerüljük az örök kárhozatot. „És ne féljete azoktól, kik megölik a testet, de nem tudják megölni a lelket, hanem inkább attól féljete, aki mind a lelket, mind a testet elvesztheti a gehennában.” (Mt. 10, 28.)

A *másik ok*, hogy megvalljuk Krisztust és bebizonyítsuk, hogy az Ő tanítása isteni és az menthetetlenül elkárhozik, aki annak ellenszegül. (Hilár, Theofil.) „És a helytartókhoz és királyokhoz hurcolnak majd énértem, bizonyosságul nekik és a pogányoknak.” (Mt. 10, 18.) „Azért mindenkit, aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom azt Atyám előtt, ki mennyekben vagyon; aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom azt Atyám előtt, ki mennyekben vagyon.” (Mt. 10, 32—33.)

A *harmadik ok*, hogy az örök jutalmat elnyerjük, mégpedig nem akárho-

gyan, mert a vértanú halála után purgatórium nélkül, egyenesen száll fel az égbe és ott glóriát élvez, azaz különösebb dicsőséget és boldogságot. Az Úr Jézus maga állítja fel ezt az okot: „Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket és hazudván minden rosszat mondanak rátok én-érettem. Örüljetek és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges mennyekben.” (Mt. 5, 10—13.) Szent Pál apostol éppen azon a helyen, ahol a szenvedés általános törvényét hirdeti, megadja az indítóokot is: „Azt tartom ugyanis, hogy amiket most szenvedünk, nem mérhetők össze a jövődő dicsőséggel, amely meg fog nyilvánulni rajtunk.” (Róm. 8, 18.) Szent Péter apostolfejedelem is a jövő dicsőség szent reményével buzdítja a híveket az állhatatos szenvedésre.

Negyedik ok, amelyet Szent Pál apostol hoz fel és ajánl, igen meglepő igazságot, mérleget állít fel: „Mert amint bőven van részünk Krisztus szenvedéseiben, úgy bőven van részünk Krisztus által a vigasztalásban is.” (II Kor. 1, 5.)

Amint ezt a Zsoltáros is réges-régen hirdeti: „Bármily sok fájdalom volt szívemben, vigasztalásaid felvidítottak engem.” (Zsolt. 93, 19.) Tehát aki sok-sok vigasztalást akar szerezni a földön, az akarjon sokat szenvedni.

Az *ötödik*, az Úr Jézus iránt való szeretet. Ennek ajánlásában Szent Pál kifogyhatatlan. „Mindíg hordozzuk testünkön Jézus halálát, hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen testünkön. Mert mi, akik élünk, mindig halálra adatunk Jézusért, hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen a mi halandó testünkön. (II Kor. 4. 10—11.)

Ez a szenvedés után olvadozó vágyódás Jézus iránt való szeretetből 30—40-féle szófordulatban érvényesül Szent Pál apostol írásaiban. Szerinte az istenes (aszkrétikus) élet nem egyéb, mint a (Corpus Christi mysticumba) Krisztus titokzatos testébe való beoltásban, magának a Fejnek, Jézus Krisztusnak életét élni. Mégpedig teljes hasonlóság, sőt bizonyos egyugyanazonosság szerint a legbensőségesebb szeretet által olyanmilyira, hogy a személyiség megtartá-

sával mégis kiki már nem maga él, hanem Krisztus él benne.

Krisztus élete megváltói élet volt. Vezeklő, elégtételt nyújtó, jóvátévő élet volt szeretetből a mennyei Atya és az emberek iránt. Azért a Krisztus titokzatos testébe a keresztség által beplántált, megváltott embernek élete sem lehet más, mint önmegetagadott, naponkint keresztet hordozó, megfeszített, szenvedő élet Jézus Krisztus és az emberek iránti szeretetből.

A Jézus Szíve igazi kultuszából szükségképen kiáradó szeretet-életnek is azért kell szinte kimerülnie az elégtételt, jóvátételt nyújtó, vezeklő, önfeláldozó, szenvedő, keresztrefeszített életgyakorlatokban az Úr Jézus és az emberek iránt való szeretetből. S ez az a szenvedés, amely Szent Pál apostol tanítása szerint hiányzik az Úr Jézus szenvedéséből: a megváltott emberek szenvedése Krisztusért és Krisztussal és Krisztusban egymásért és mindegyik önmagáért. Ezzel a szenvedéssel a szentségeken és szentelményeken kívül a megváltás gyümölcseit kiki a legjobban alkalmazza magára és másokra, az összesekre, akik

az Egyházban vannak, azaz: Krisztus titokzatos testének tagjai.

Az a szeráfikus lélek pedig, aki a kereszt szeretésével, mint a legerősebb kötélléssel egybekapcsolódott Krisztussal, sőt életközösségben eggyé vált Krisztussal, nemcsak nem fél a legborzasztóbbtól, a kereszt gyötrelmétől, a vértanúhaláltól sem, hanem éppen azt a leglángolóbban szereti és utána égetően vágyódik. Az ilyen szentpáli lélek és csakis az ilyen valótlanság nélkül fennem erősítheti Szent Pállal: „Ki szakít el minket Krisztus szeretetétől? nyomorúság vagy szorongatás? éhség, mezítelenség, veszedelem vagy üldözés vagy kard?... Biztos vagyok ugyanis abban, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmak, sem jelenvalók, sem jövődők, sem erők, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat minket az Istennek szeretetétől, amely Jézus Krisztusban, a mi Urunkban vagyon.” (Róm. 8, 35—39.)

A Krisztus-élet eme golgotai ízlésének kiművelésére, a Krisztus-élet cselekvéseinek hétköznapi elrejtettségében

csakúgy, mint *vasárnapi nyilvánosságában és ünnepi vértanúságában való begyakorlására* nincs más mód, mint „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét, és kövessen engem.” (Mt. 16, 24.)

Dehát ez nehéz! Jó, jó, de vajjon a szovjetrecept szerint való üldözés könnyű? A spanyolországi állapotok... vajjon ide tartoznak-e? Borzasztó, hogy hány millió, harcias Krisztus-üldöző aposztatává lett a katolikus Spanyolországban! Ó, hányan kárhoztak el?

Folyton kutatjuk, hogy mi lehet ezeknek az üldözéseknek az oka. Megengedhető, sok-sok oka lehet. De kérdem, nem lehet az is oka, amiről talán azért nem írtak *nyilvánosan*, mert éppen nekünk kell *magánosan* rágondolnunk. Vajjon nem az volt-e a spanyolországi üldözéseknek egyik oka, hogy azok, akik Krisztusnak és a felebarátnak különösképen a szolgálatára szentelődtek, nem élték az itt vázolt Krisztus-életet úgy, amint illetett volna. Nem élték a felebarátért, — szeretettel fogadván nemcsak a pár jó juhocskát, akik maguktól

jöttek, hanem önfeláldozó szeretettel keresvén méginkább a tanyákon, majorkákban, bányákban, üzletekben, gyárakban az ezer, százezer és millió és millió elveszett juhot, s azért nem éltek Krisztusért sem a Krisztus-életet, habár vele egy fedél alatt éltek.

Dehát ki tudja! Istenem, ki tudja, miért volt és miért van az üldözés? Hát Krisztus már csak élte, teljesen élte a karitatív és szociális szeretet életét a végkimerülésig, körüljárva és keresve, ami elveszett volt — és mégis üldözték, megkínózták és megfeszítették őt. Hasonlóképpen azok a neves paraguayi jezsuiták is már csak éltek ezt az életet, és mégis üldözték, kínozták, a föld színéről eltörölték őket. Ó, mily megfoghatatlanok, szent Atyám, a te gondviselésednek útjait!

Ne feszegessük a titkokat! Egy bizonyos, hogy a kereszt és üldözés törvénye elő van írva, betartása meg van jövendölve. Ma nekem, holnap neked! Azért éljük előkészülve ezt a Krisztus-életet, amennyire csak képesek vagyunk. Ne féljünk eme Krisztus-élet

külsőségeitől, bár ezek valóban borzasztó dolgok, mint a szentséges Szíven az a kereszt, az a töviskoszorú, az a tátongó seb. Szokjuk meg inkább, hogy ezt a boldogságot hirdető, boldogságos Szívet meglássuk *belülről* is. Ott bent van abban a Szívben az erős, balzsamos vigasztalás, a legyőzhetetlen allelujás öröm, vigadozás, ujjongás e földön s a végtelen, örök boldogság csalhatatlan ígérete túl a földön.

Ő megmondta, hogy így van. Higgyünk hát az Ő szeretetének! Szent Jánossal higgyük, hogy a jó előkészülettel enyhítjük az üldözéseket, a miénket pedig győzedelmes vértanúsággal koronázhatjuk meg.

Krisztus minden vértanúja esedezzenek érettünk! Amen.

A SZENVEDÉS . . .

*„Mert akiket eleve ismert,
azokat eleve arra is rendelte,
hogy hasonlók legyenek Fia
formájához s így ő elsőszülött
legyen a sok testvér között.”
(Róm. 8, 29.)*

Szent Pál tanítását a Szentatyák értelmezése szerint így adja elénk az Egyház:

Akikről Isten előre látta, hogy a nekik nyújtott szent kegyelemmel közre fog-nak működni s ezáltal üdvösségüket el fogják érni, azokról örök törvénnyel úgy intézkedett gondviselése, hogy amint Jézus Krisztushoz, az ő egyszülött Fiához hasonlókká válnak a megdicsőülésben, éppúgy hasonlókká kell lenniök életük során az önmegtagadott, a megalázott, a keresztyét hordozó, a szenvedő Istenemberhez.

„Ő az első, az új ember, az új Ádám, a sok testvér, azaz az üdvösségre jutott megszámíthatatlan ember, keresztény között azáltal, hogy a szenvedéseknek alávetett emberi természettel egyesült az ő istensége, s így hasonlónak lett az emberekhez. Éppúgy akarja a gondviselő Atya, hogy viszont az üdvözülendő emberek hasonlókká legyenek őhozzá, a szent emberi természetben kiállott szenvedések mintájára.“

Bizton, teljes bizonyossággal nem tudhatjuk az égre való kiválasztottságunk titkát. De azt láthatjuk és öntudatunk bizonyíthat a mellett, hogy vajjon viseljük-e magunkon Krisztus képét és mily fokban viseljük azt? Ez a kép azonban önmegtagadott, megalázott, szenvedő kép. Minél inkább elhanyagoljuk, hogy ezt a szenvedő képet önmagunk életében kifejezzük, — azaz, hogy magunk élete is önmegtagadott, megalázott, szenvedő élet legyen — annál inkább félhetünk, hogy Isten választottai közé nem tartozunk. Viszont minél inkább megvalósul vonásról-vonásra életünkben az önmegtagadott, megalázott, szenvedő Úr Jézus ábrázata, ha

egybeforr vele valahogy hasonlóan, amint a szenthagyomány szerint a keresztet hordozó Úr Szent Veronika fehér keszkenőjébe az Ő ábrázatát belenyomta, — annál biztosabbak lehetünk arról, hogy együtt leszünk az Úrral a dicsőségben, mert az Úrral együtt éltünk a földi szenvedésben.

Hogy hogyan értsük a fentidézett szavakat, világosan megmondja az Úr. „Hát nem ezeket kellett-e szenvednie a Krisztusnak, és úgy menni be az Ő dicsőségébe?” (Lk. 24, 26.) Ebből önként következik, hogy a bűnös embernek még inkább kell szenvednie, hogy bemehessen az Úr dicsőségébe.

Lehet, sőt kell is állítanunk, hogy az Egyháznak, ha nem is dogmája, de közfelfogása: *a türelmes kereszthordozás egyik jele a sok közül az örök üdvösségnek és a legbiztosabb jele.*

Az egyik főoka a szerzetesi hivatásnak is — amint tudjuk — az örök üdvösség nagyobb bebiztosítása. De maga a szerzetesi hivatás is csakis akkor válik nagyobb és biztosabb jeléül az örök üdvösségnek, ha az *általános szerzetesi élet*, amely teljes berendezkedésével az

önmegtagadást, az önmegaláztatást, a test és lélek keresztfeszítését, szóval a szenvedést célozza és akarja, az egyes szerzetes életében is gyakorlatilag megvalósul. Különben, amint hiába lett bárki kereszténnyé, ha meg nem tagadja magát s nem veszi fel naponta keresztjét, úgy hiába lett bárki szerzetessé is, ha az életében nem válik valóra Szent Pál tanítása: „mihi mundus crucifixus est, et ego mundo”. — „Tőlem azonban távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunknak keresztjében, ki által a világ megfeszítettett nekem, és én a világnak.” (Gal. 6, 14.)

A nagybőjt időszakában édesanyánk, a keresztény katolikus Egyház a világi híveknél is *jobban inti az ő választottait*. Figyelmezteti, hogy az Úr megrendítő önmegtagadása, megaláztatása és szenvedése szemléleténél mélyebben szálljanak magukba. Tüzetesebben vizsgálódjanak önmaguk életében, hogy vajjon, amikor a hely és állapot szerint ugyan az Isten kiválasztottai között élnek és azt hően szeretik, ugyanakkor nem futnak-e állandóan mindattól, ami egyedül sütheti rájuk a kiválasztás jelét:

az Ő Fia ábrázatához való hasonlatosságot. Nem futnak-e a kereszttől, a szenvedéstől, az önmegtagadott és önmegalázott élettől? S vajjon így szavaikat és hő affektusaikat, amelyekkel hivatásuk iránt lelkesednek, a kereszttől elfutó cselekedeteikkel nem cáfolják-e meg? S magát az örök üdvösséget is nem teszik-e kockára? Magyarán megmondva: *akarnak-e szenvedni vagy sem?*

Legyünk bölcsek!

A szükséges önmagunkba való szálást és önvizsgálást elősegítik azok a gondolatok, amelyek megláttatják velünk a rideg és való igazságot, hogy *akár akarunk üdvözülni, akár nem, szenvednünk mégis elkerülhetetlenül kell.* De ha a kényszerhelyzetben szabadon rászánjuk magunkat a szenvedésre, Istenhez hasonlóan *bölcsekké* válunk. S akkor a szabadon vállalt szenvedés által *nemcsak üdvözülünk, hanem a szenvedésnek szinte elviselhetetlen, szinte legborzasztóbb részét is távolláthatjuk magunktól.* Ez a kényszerszenvedéstől való szabadulni akarás.

Tehát kikerülhetetlen a szenvedés! Azért legyünk bölcsek és akarjunk szenvedni, mert ez a szenvedést csökkenti és elviselhetővé teszi.

Bölcs ember szokása, hogy az elkerülhetetlen helyzetekkel megalkudjék és azokba beletörődjék. Hisz mondják, az okosabb enged. Az ősoktól is hallottuk: Homo sum, nihil humanum a me alienum puto — ember vagyok s emberi dolgok nincsenek tőlem távol. S van-e a világon emberibb dolog, mint a szenvedés? A jobbak tapasztalata készíté — gondolom — a zárdákban, ama bölcs szállóigét is: amin nem tudsz javítani, Istennek kell ajánlani és türelemmel hordozgatni. Valóban se szeri, se száma a kisebb-nagyobb bajlakodásoknak akár testben, akár lélekben, akár erkölcsünkben. Ezek állandóan keresztként ránk nehezednek s nincs rá mód, hogy tőlük megszabaduljunk. Szalézi Szent Ferenc mondotta: legnagyobb kereszt az ember önmagának. Ünnyomorúsága keresztjeivel szemben szorul az ember legnagyobb türelemre.

Mármost a bölcs ember belátja és meggyőzi magát abban, hogy ha vannak dol-

gok, amelyektől szükségképi természeti vagy pozitív törvények alapján nem szabadulhat, azokban megnyugszik, azoknak elviselésére megadja önmagát, azokba beletörődik. Mert ez *mindig kisebb baj*, enyhébb szenvedés, mintha ugyanakkor, minden remény nélkül, a szabadulás fölötti örökös évődésnek száraz malomkövei között, az önörklődés borzasztó testi és lelki kínjainak adná át magát. Avagy a kalitkába zárt madárnak szabadulásaért folytatott haszontalan erőlködéseiben, vergődéseiben, önmegsebesítéseiben válnék ostoba követőjévé.

A belátás, hogy elkerülhetetlenül kell szenvedni, *ámbátor szomorú valóság*, de mégis kisebb rossz. Ezzel kihúzzuk a szenvedésnek önmagunkat örökösen és hiába szűrő fullánkjit. Elhessegetjük önmagunktól az önmagunkat örökösen és hiába marcangoló saskeselyűket. Kivetjük magunkból a szenvedés keserű örömének legkeserűbb avas alját, zavaros seprűjét. Ha a tapasztalat szerint igaz az, hogy a jóbarátilag megosztott fájdalom enyhít, még inkább igaz, hogy az eszünk és hitünk ítélőszéke előtt meg-

okadatolt szenvedés békét és nyugalmat eszközöl. Azért énekeljük el oly szívesen: „A keresztfához megyek, mert máshol nem lelhetek nyugalmat lelkemnek.” Az itt elpanaszolt és megokadatolt fájdalomunk szüli bennünk azt a kibeszélhetetlen néma nyugalmat, békét és vigaszt, amely a hasonló sorsban levő Úr Jézus és Szűzanya képéből árad belénk.

A jobb lator is, mikor még nem volt belátása, szidalmazta az Urat a másikkal együtt, az Írás szerint. „Ugyanezzel szidalmazták őt a latrok is, kik vele együtt voltak felfeszítve” (Máté 27, 44.), de később, amint betelt bölcseséggel és megtért, kioktatta a még mindig szidalmazó latortársát. „Te sem félsz az Istentől, holott ugyanazon büntetésben vagy. Mi ugyan igazság szerint, mert tetteink méltó bérét vesszük; de ez itt semmi rosszat nem művelt.” (Lk. 23, 40—41.) A belátás, hogy *igazság szerint* szenved és más egyebet cselekedetei után *nem is várhat*, megnyugtatta a latrot. Lecsukta szitkozódó száját, megbékéltette sorsával önmagát. Megszabadult a kínosabb és nagyobb *belső kereszttől*, amelyet *sehogy nem akart*, s már alig érezte

a külső keresztet, amelyen szelíden függött, mert ezt bölcsen már akarta.

A szenvedés általános

Aki az emberiség nyitott könyvében megfigyelőleg olvasgat, aki nem irtózik attól, hogy a hétköznapi élet tragikus tapasztalatait ítélet tárgyává tegye, kénytelen belátni, hogy nincs hely, nincs idő, nincs foglalkozás, nincs életkor mind az egyes ember életében, mind a családi, állami és egyházi élet minden fokozatában, ahol kereszttel, szenvedéssel nem találkozánk. *A szenvedés összeforrott minden ember életével, születésétől haláláig.* A Prédikátor szerint nemcsak általában hiúságból-hiúságba való vergődés az ember élete, hanem ahol sok a bölcsesség, ott sok a bosszúság, aki a tudást gyarapítja, a szenvedést is növeli. (Eccl. 1, 18.) Ugyanő mondja: minden napja csupa szenvedés és bosszúság. (Eccl. 2, 23.)

A bajlakodás és szenvedés az ember általános természeti törvénye, mely alól nem vétetik ki senki, amint mindenki-

ről szól: *emlékezzél meg, ember, mert por vagy és porrá leszel.*

Igen, a véges és halandó összetételből álló emberi természet szükségképen betegeskedésre, sorvadásra, feloszlásra, halálra van ítélve. Tehát szenvedésre! Az emberi természetet úgy követi a gyulladáshoz, a ragályos, a szervi betegségek sűrű feketeholló serege, mint a testet az árnyéka. Ki tagadhatja ezt? A testet vájó kereszt szenvedéseinél nagyobbak a lélek szenvedelmeiből kiáradó szellemi és erkölcsi szenvedések.

Az emberi halandó természetből úgy bugyborékolnak elő a legvadabb állati szenvedelmek, mint a rothadó kelevényből a bűzös, piszkos genny, s megtermik a bűnök Szodomáját és Gomorráját. Nemcsak az egyes emberről, de magáról az emberiségről is találó a kép, amelyet Szent Ignác az „ulcus... et apostemá”-ban (gennyes seb) mutat be, mert: „inde pullularunt tot peccata et tot nequitiae ut venenum turpissimum” — „ahonnan előtör annyi vétek és oly sok goncszság, mint a legborzasztóbb mérreg”.

Kibeszélhetetlen emberi erkölcsi szen-

vedés nehezedik az emberi természetre az egyedet, a családot, a társadalmat eleven testében maró *szociális krízisekben*. S szűnös-szüntelen, mégpedig heves lázal a pogány korokban, enyhültebben, de még mindig az eleven természetbe belemarkolóan a keresztény időkben. Ezt a bűn által megterhelt emberi természetet Szent Ágoston az ő golgotai útján a „*volutabetur massa damnata*”-féle festéssel veti elénk. Hettinger pedig a még most is elsőrangú Apológiájában az ókor történetét jellegzetesen „*vérengzés és erkölcstelenkedés*” címmel jellemzi. Végül a közfelfogás siralomvölgyének mondja ki az emberi természet bajlakodásának ezt a színterét, ezt a földet.

A szenvedés csapdájában az erkölcsi téren vergődő embert, a jó és rosszért küszködő embert, szinte kétségbeejtő önöröklődését senki jobban nem festette le, mint a Szentlélek Isten Szent Pál apostol tollával. (Róm. 7, 15—25.)

Micsoda erkölcsi kínt, gyötrelmet okoz, micsoda igazán nagy szenvedést, keresztet a bennünk állandóan dülő

harc a jóért, a rossz ellen. Ki ne tapasztalta volna ezt?

Igy van, mert kereszt van e földgömbön. A keresztén szenvedett ki maga az Isten. Sírva jó az ember a világra; rettentő tusakodásban, hideg verejtékezés-sel szakadozik két részre a halálban. Kereszt van rothadó része kicsike halmán, a sírján a halál után.

Kereszt, szenvedés fent, lent és minden oldalon! Tövis a királyi korona bélése, tövis a szegény ember lakása, gúnyája nemcsak belül, hanem kívül, cifranyomorúságos kinézésében is. Élete kenyeré is az emberi természetnek két-féle sóval sózatik. Az *egyikkel*, amely valamely bányából jó, és a *másikkal*, amelyet tulajdon izzadásával izzad ki.

Van-e valami is a földön, akár bűn, akár erény, akár szentség, akár akasztófárávalóság, amely nem bajlakodásból, nem keresztből, nem szenvedésből született?

Az élet szimbolikája az, hogy nagypénteken, a Golgotán keresztén volt a gonosz lator, de keresztén volt a jobb lator is. Sőt keresztén volt az emberi természetben élő szentséges Isten maga

s vele kereszt alatt az ártatlan, de fáj-
dalmas Szűzanya is. Tehát keresztén
volt a rossz, a jó, a Jóság maga, mert
mind emberek voltak.

És ez így volt, így van és így lesz,
mert ember volt, van és lesz, amíg Isten-
nek tetszik ezt a siralomvölgyét fenn-
tartani s benne az embert.

Ez felbonthatatlan törvénye az Alko-
tónak, mert ilyen természetet alkotott.

Igen, van szabadság, hogy az Isten
végzése ellen ágaskodjunk, de azért a
keresztén maradunk oktan kínlódás-
sal, mint a gonosz lator. Jó-e ez? Böl-
csesség-e ez? Nemes önszeretet-e ez?

De van szabadság, hogy e felmentést
nem tűrő törvény előtt türelemmel meg-
hajoljunk, amint azt bölcsen és boldo-
gan a jobb lator tette. Nem jobb-e ez?
Nem bölcsesség-e ez? Nem nemes ön-
szeretet-e ez? Igen, még akkor is, ha
az a lehetetlenség volna a valóság, hogy
a kereszt után nincs paradicsom, nincs
örök megnyugvás. A beletörődés által
megkímélnénk magunkat akkor is a föl-
dön létező pokoli kintől, amelyet a
magyar mondás így magyaráz: *megeszi
őt a méreg.*

A gyakorlat által tehát rá kell nevelnünk önmagunkat és meg kell szereznünk azt a bölcseséget, amely beláttatja velünk, hogy a mi puszta emberi természetünkben szükségképileg megvan a szenvedés törvénye. S az ősz vagy át-eredő bűn, nemkülönben a mi személyes bűneink által megromlott és bukott természetünk még inkább — mert isteni pozitív büntetés is közbejött — alá van vetve a szenvedés törvényének.

Ennek a belátásnak az alapján csak kettő között választhatunk: vagy örökös perlekedésben élünk öntermészetünkkel, a nagy természettel és felebarátainkkal, de legelső helyen magával az Alkotóval; vagy meg kell hajolnunk a szükség előtt. Az első a kínok-kínját szüli bennünk és végzetes kifejlődésbe sodor. Mert *„Ember! Ki vagy, hogy perbe szállj az Istennel? Vajjon kérdi-e a készítmény a formálóját: Miért alkottál engem ilyennek?”*

„Nincs-e a fazekasnak hatalma az agyag fölött, hogy ugyanazon anyagból némely edényt díszes célra csináljon, mást dísztelenre?” (Róm. 9, 20—21.) Ki merne így ujjat húzni a végtelen fel-

ségű Úrral? Azért a bölcs ember Szent Pállal a megnyugvást választja, appellálva: „Mekkora a mélysége az Isten gazdagságának, bölcseségének és tudásának! Mennyire megfoghatatlanok az ő ítéletei és felkutathatatlanok az ő útjai! Mert ki ismerte meg az Úr gondolatát? Vagy ki volt az ő tanácsadója?” (Róm. 11, 33—34.)

Tartozzunk mi, az Ő választottai ezekhez a bölcs emberekhez. Hajoljunk meg tehát semmiségünk és tehetetlenségünk teljes tudatával a végtelen bölcs Alkotó és végtelenül igazságosan büntető Isten legszentebb akarata előtt. Mély alázattal, arcraboruló imádással határozzuk el, hogy ha már a szenvedés kényszerhelyzetében születünk, vagyunk és élünk, — nincs is menekülés abból, nincs arra semmi lehetőség sem — hát akkor behódolunk, megadjuk magunkat, *akarunk szenvedni*. Bátorságosan kiáltjuk: „*Uram, legyen meg a Te szent akaratod!*”

Ezáltal, amint mondtam, kihúzzuk a szenvedésnek legmérgeesebb viperafogát, amely a menekülés és szabadulás folytonos akarásával örökös önmardosás-

ban, örökös kis pokolban fogva tart minket. Ez a béketűrés és önmegadás tetszik az Alkotónak és az igazságos Birónak. Jutalmul kegyelmet ad, amely nemcsak vigasztaló és megnyugtató balzsamot önt sebeinkbe, hanem az isteni bölcsesség még nagyobb világosságába emel fel. És ösztökélni fog, hogy a kényszerből nekünk jutott szenvedést hogyan értékeljük és magasabb célokra hogyan használjuk fel.

Az isteni Bölcsesség mélységeibe vezet minket az Apostol, amikor épp a szenvedésekről nagy igazságot hirdet. „Tudjuk pedig, hogy az Isten közreműködött mindent azok javára, kik őt szeretik, azoknak, kik meghivatottak a végzése értelmében, hogy szentek legyenek.” (Róm. 8, 28.) *Kik a „hivatottak”?* Azok, akik *hasonlók az Ő Fia ábrázatához*; azok, akik *keresztesek, keresztet hordoznak, szenvednek megadással*. Ezek azok a bölcsek, akik nem pogányok, akik a keresztet és szenvedést *„ostobaságnak”* tartják; de nem is zsidók, akik a keresztet és szenvedést *„botránynak”* minősítik, hanem akik a keresztet és szenvedést, mint *„az Isten*

erejét és az Isten bölcsességét" imádják és szeretik.

Láttuk, hogy a bölcsen elvállalt szenvedés — amely már kisebb és elviselhetőbb — a szent kegyelem által nagyobb bölcseségre emel. Meglátjuk az Isten terveit a szenvedéssel:

mert *alázatosságra* visz, az alázatosság pedig üdvözít;

mert *örömet* okoz, hogy az Isten miképen rendeli azt az üdvösség eszközévé, amely az ész szerint arra alkalmatlan;

mert *kényszerhelyzet*, de érdemszerzővé válik a szabad elhatározás által;

mert *Isten nagy megdicsőítése* a nyomorult teremtményben.

Nagy bölcsesség és nagy vigasztalást szerző dolog az, ha az istenes lélek egyszer igazán belátja, hogy az Isten útjai mások, mint az emberekéi. Az emberek oly nagy és oly sok nyomorúságaik és szenvedéseik dacára is büszkék. S büszkeségükben mindig okosabbnak akarnak lenni az Alkotónál. Mindig más utakon akarnak járni, mint ahogy

azt az Alkotójuk akarja és előírja. Hát hogy fújná fel magát az a nyomorúságos béka, ha Isten őt nem a megaláztatás és szenvedés útján vezetné! Hogy pukadna szét és tönkre tenné önmagát s elveszne benne az örök Bölcsesség minden terve is, ha nem a szenvedés vizében és a bajlakodások mocsarában kellene élnie! „Elvesztem a bölcsek bölcsességét, és az okosak okosságát elvetem.” (I Kor. 1, 19.) „Nemde oktalansággá tette Isten e világnak bölcsességét.” (I Kor. 1, 20.) „Úgy tetszett Istennek, hogy az igehirdetés oktalansága által üdvözítse a hívőket.” (I Kor. 1, 21.)

Most is áll az, ami igaz volt az Apostol idejében, hogy Krisztus Egyházában „nem sokan vannak a bölcsek test szerint, nem sokan a hatalmasok, nem sokan a nemesek; hanem azt, ami a világ szerint oktalán, választotta ki az Isten, hogy megszégyenítse a bölcseket, és azt, ami a világ szerint nemtelen és megvetett, választotta ki az Isten, és azokat, amik semmik, hogy azokat, amik valamik, megsemmisítse.” (I Kor. 1, 26—29.)

Mi az a valami, amire az Isten kimondta az ítéletet, hogy azt lerontja?

„Hogy egy test se dicsekedhessék az Ő színe előtt.” Az a valami tehát a büszkeség, a kevélység.

De ezek a balgatagok, ezek az erőtlének, ezek a nemtelenek és megvetettek mind *alázatosak* voltak épp azért, mert mind szenvedők, keresztet hordozók voltak. Bemutatja a Bölcs őket az utolsó ítéleten, hogy mit állottak ki a *világ* bölcseitől, a *világ* hatalmasaitól, a *világ* nemeseitől...

„Akkor az igazak nagy bátorsággal állnak azok ellenében, kik sanyargatták őket és hiábavalónak gondolták fáradtságukat.

Mikor ezt látják, iszonyú félelem háborgatja őket, s elámulnak a nem-várt, hirtelen üdvösség miatt. Bánkódva mondják majd egymásnak s elfogódott szívvel sóhajtoznak: Ezek azok, kiken egykor nevettünk, kikből csúfot úztünk!

Mi ostobák, életüket örültségnek és végüket dicstelenségnek véltük. Ime, mint számláltatnak Isten fiai közé, s a szentek között vagyunk részük!

Valóban, letértünk az igazság útjáról, az igazság világa nem fénylett nekünk,

s az értelem napja nem kelt fel számunkra!

Az igazságtalanság és romlás útjain elfáradtunk, bejártunk kietlen utakat, az Úr útjáról azonban nem tudtunk. Mi hasznát láttuk a dölýfnek? És mit nyertünk a gazdagsággal való kérkedéssel?" (Bölcs. k. 5, 1—9.)

Az *első* a lelki életben, *alapvető* igazság, amelyet bölcsen be kell látnunk, az, hogy Isten nem kínzásunkra, hanem a mi javunkra és az ő dicsőségére rendelte el a megaláztatás, a kereszt, a szenvedés, a bajlakodás útját a romlott emberi természetnek. Mert csakis így kerülheti el az ember a főbűnök fejét, a kevélységet. Csakis így szerezheti meg az erények alapját, az alázatos-ságot. Csakis így puhul meg Isten törvényeinek megtartására engedelmességgel akarata. Csakis így ismeri el Isten dicsőségét, belátva és bevallva: „Én szerencsétlen ember! Ki szabadít meg e halálnak testétől? Az Istennek a kegyelme Jézus Krisztus, a mi Urunk által.” (Róm. 7, 24—25.) Csakis önnymorúságának teljes tudata képesíti őt arra, hogy Istennek tetsző alázatos Glóriát zenge-

dezhessék Szent Pállal: „Örömet dicsekszem tehát erőtlenségeimmal, hogy Krisztus ereje lakozzék bennem. Azért telik kedvem erőtlenségeimben, a gyaláztatban, a szükségben, az üldöztetésben, a Krisztusért való szorongatásban, mert midőn erőtlen vagyok, akkor vagyok hatalmas!” (II Kor. 12, 9—10.)

Szent Pál maga bevallja, hogy a szenvedés neki sem volt eleinte ínyére, — habár akkor már választott apostol volt. Ő is szabadulni akart a kereszttől, amiért is háromszor kérte az Urat, hogy távoztassa el tőle. Az Úr nem távoztatta el, de megmondotta neki, hogy mi segít nyugtalanul vergődő, évődő, töprengő lelki kínján. Nyugodjék bele a szenvedésbe, akarjon szenvedni. Lássa be azt, hogy az az alázatossága megőrzésére s benne Isten megdicsőítésére szükséges.

„Elég neked az én kegyelemem, mert az erő az erőtlenségben lesz teljessé” — így oktatta őt az Úr.

Mintha azt mondta volna neki az Úr: Mentől nyomorultabb vagy te, annál nagyobb teszlek én isteni kegyelemmel. Nyilvánvaló lesz így a te öntuda-

todban és az emberek előtt, hogy mind-
az, ami te vagy és ami nagyszerűt vég-
hezvittél, azt semmiképen sem te, ha-
nem az én erőm tette. Tehát nem a tiéd,
hanem enyém érte a dicsőség. Ezt Szent
Pál belátta, úgyhogy nemcsak bele-
nyugodott, de örült erőtlenségeinek,
mert önmagában annál jobban látta sze-
retett Krisztusának megdicsőítését. Alá-
zatos dicsekedéssel le is írta Szent Pál,
hogy az Úr kegyelme benne nem volt
hiába. S többet tudott Érte dolgozni,
mint a többi apostol.

Évezredek magasztalják Szent Pálban
Krisztust, akinek mindenható kegyelme
a szenvedések által ilyen nagy bűnös-
sel, aki olyan nagy szent lett, mily nagy
dolgokat vitt véghez.

Szent Pál az isteni Bölcsesség iskolá-
jában saját magán gyakorlatilag meg-
tanulta: *először* mit jelent az, ha valaki
egyszersmindenkorra rászánja magát és
akar szenvedni; *másodszor* mennyire
igaz az, hogy „*az Istent szeretőknek
minden javukra szolgál*” — főleg és
éppen az, amitől leginkább visszaborzad-
nak — a szenvedés. Javukra szolgál,
mihelyt életük legfőbb gondját, idejét,

erejét, vagyonát arra fordítják, hogy Isten bölcsesége szerint *jól* szenvedjenek, amint azelőtt azt hiába tették, hogy a keresztet és szenvedést maguktól távoltartsák. Hiába tették, mert a keresztet kikerülni sehoggy sem bírták. Sőt a szenvedésektől való állandó meneküléssel az élet legnagyobb keresztiére feszítették önmagukat, amelyről a levétel máshol aligha lesz, mint az örök károhozatban.

A szenvedés miért dicsősége Istennek?

Az imádó meghajlás Isten végzése előtt a bölcseket még bölcsebbekké teszi. S már meg tudják némileg érteni az Isten bölcsesége és tudása gazdagságainak mélységét. Belátják azt a nagyszerű dolgot, hogy az Isten az általános üdvözülés legkiválóbb és legáltalánosabb eszközévé éppen az általános emberi szenvedést tette. A szenvedés szükségkép összenőtt minden emberrel, mert összenőtt magával az emberi természettel. Így az üdvözülni akaró embernek nem kell messze keresnie az üd-

vösség jelét. Nem kell pénzzel, gonddal, időpazarlással megszereznie, hanem itt van, benne és vele van. Mindenki mindennap kitűnően használhatja örök üdvösségére, csak szabadon tagadja meg magát, vállalja, illetőleg fogadja el Isten kezéből és hordozza a keresztet Krisztussal. Isten kijelentése szerint akkor már megvan a boldog öntudata is, hogy üdvözülni fog; mert magában viseli a kiválasztás bélyegét, az ő Fia ábrázatát.

Amint Isten bölcseségének mélységére vall az az intézkedése, hogy az ember életével és természetével szintén általánosan és szükségképen egybekapcsolt *munkában* határozta meg a bűnért való nagy vezeklés, a nagy penitencia törvényét, úgy hasonló ehhez az a másik, hogy *ecce lignum crucis in quo salus mundi pependit* — íme, a keresztfája, melyen a világ üdvössége függött — *igazságában* a keresztnél, a szenvedésben adta meg az égre szóló kiválasztás általános jegyét. Minthogy a Szentírásban jelzett munka maga is szenvedés, mert „*arcod verejtékével eszed kenye-*

red'', azért a kettő: *munka és szenvedés* egybeesnek.

Isten bölcsesége és tudása gazdagságainak mélysége megnyilatkozik abban is, hogy a természettől állandóan büszkeségre hajló embert öntermészetében rejlő állandó szenvedés által, mintegy ellenoltással folyton gyógyítja az áteredő főbajából s képesíti állandóan az első és legszükségesebb erényre, az alázatosságra.

Valóban, ha a kereszt, a szenvedés sem képes az embert alázatossá tenni, akkor nincs más mód arra. A szenvedésben büszke, ágaskodó, Isten ellen támadó, szenvedni nem akaró ember — az elkárhozás bélyegét viseli magán.

Amikor Szent Ignác a lelkigyakorlatokban a tökéletesebb élet alapelveit tanítja a „De duobus Vexillis” című elmélkedésében, a lehető legnagyobb szegénységben és a megaláztatások vágyában jelöli meg azokat, amelyek alkalmasak arra, hogy állandó gyakorlattal elvezessék az embert az igazi alázatosságra. Ámde a szegénység, a megaláztatások érzékeny kereszték, szenvedések testünknek, lelkünknek. Azért Szent

Ignác tanítása ugyanaz, mint az Isten Lelkéé.

Mélyítsük szívünkbe ezt az egy alapvető bölcs elvet: *ember vagyok, tehát szenvednem kell!* Bűnös ember vagyok, még inkább szenvednem kell. Keresztény vagyok, még inkább szenvednem kell, mert Krisztus is szenvedett. Keresztény vagyok; az egész kereszténység alázatosság. Alázatosság szenvedés nélkül nem jöhet létre és nem állhat meg. Tehát újból szenvednem kell.

Kell, kell, kell szenvednem! Rettentetes szavak, borzalmas helyzet! De van ellensúlyozója, vigasztalása. Van édesége is Isten bölcsességében a sok tövis között, vagy még helyesebben szólva: az Istent szeretőknek minden tövis rózsává alakul át, úgy amint Szent Pálnál láttuk. Az Úr kegyelme által, ami oly nehéz a természetnek, könnyű lesz az Isten választottjának; mert rajta van az ő Fia ábrázata s bölcs szemmel biztosan nézi és tartja kezében már a véget is. „Istennek az örökösei, Krisztusnak pedig társörökösei vagyunk, ha tudniillik vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk.” (Róm. 8, 17.)

Amen.

A SZENVEDÉS BÖLCSESÉG . . .

*...büntörlesztés, kegyelem-
szerzés, vigasztalás és öröm-
lorrás. Isten, Egyház, ember
nagy kincstára.*

„Ó, ha ismernéd a kereszt titkát!”
Szent András így szólt — Aggeus hely-
tartóhoz — megfeszítése előtt a vér-
padon.

A mi Urunk Jézus Krisztus dicsősé-
ges és boldogságos feltámadása az ő
csodáinak betetőzése. Ez az Ő leg-
nagyobb csodája. Ehhez kötötte Ő isteni
küldetése, megváltói szerepe, istensége
abszolút igaz voltának bebizonyosodá-
sát. S a beléje helyezett szent hitünknek
mindenekfelett álló szilárdságát.

A feltámadás csodáján felépülő eleven
és értelmes szent hitnek szükségképeni
következménye a feltámadt Úr Jézus
Krisztusnak még egy más erkölcsi cso-

dája, melyet az Egyházában s annak hű gyermekeiben mivel. Az az erkölcsi csoda, hogy az ember immár képes szeretni, képes szerelmes lenni abba is, amitől különben egész természeti valója undorral és borzalommal fordul el, s amitől mint a legnagyobb rossztól irtózik, menekszik, fut is. Igen, a dicsőséges és boldogságos feltámadás óta képes az ember szeretni, szerelmes lenni a szenvedésbe. Sőt többet is kell állítani. A feltámadás óta az ember képes és tud *megnyugvást, vigasztalást, békét, örömet, gyönyörűséget, boldogságot találni a szenvedésben.*

Emberileg véve szinte hihetetlen és mégis valóság az, amit Izaiás leírt: „Igy javamra válik legkeserűbb keservem.” (38, 17.) Maga tapasztalta, amit szóval is hirdetett Kempis Tamás: „Mikor már arra jutsz, hogy a szenvedés Krisztusért édesen ízlik neked, hidd el, hogy akkor rendben vagy, mert megtaláltad a paradicsomot a földön.”

A feltámadás dicsősége és öröme megnyitotta az örök paradicsom bezárt kapuit. S azóta nyitott az ég, s leárad, leömlik a boldogságos és dicsőséges

menyország a földre. Azóta a siralom-völgyével elegyül az örömteli Sion-hegy. Azóta isteni, boldogságos erő áramlik a hívők gyarló, szenvedő testébe és lelkébe. Egy titokzatos isteni erő, amelyel képesülnek igazán és teljes szívvel, az élet bármely külső feltételeitől függetlenül önmagukat, — *allelujázni, exultálni, jubilálni*, amint az Egyház is, telítve az Úr húsvéti örömeitől, *alleluját* tud állandóan zengeni. Állandóan, még a gyászos koporsónál is „*venite exultemus Domino, jubilemus Deo salutari nostro*”-t képes énekelni a kegyetlen fájdalom kigúnyolása nélkül.

A húsvéti szent időben azért áll előttünk a Feltámadott, s kezében azért tartja a diadalmas szent keresztet és dicsőséges testében azért mutatja az egykor oly borzalmas, de most már oly gyönyörűséges őt szent sebét, hogy eszméljünk. Mind jobban és jobban eszméljünk rá, még a tanítványok előtt is érthetetlen és mégis igaz valóságra: „Hát nem ezeket kellett-e szenvedni a Krisztusnak, és úgy menni be az ő dicsőségébe?” (Lk. 24, 26.) Szenvédeése jeleit dicsőségébe is felvette az Úr mind-

örökre. *Hathatósan tanít ezzel minden hívőt, hogy minden vigasztalás, béke, öröm, boldogság forrása a keresztt, a szenvedés.*

Értsük meg ezt az igazságot, hogy ne érjen el minket az Úr jogos szemrehányása: „Ó, ti balgatagok és késedelmes szívűek mindazok elhívésére, minket a próféták szólottak!” (Lk. 24, 25.)

Szálljon fel hő esdeklésünk a Feltámadott örömteli szent Szívéhez: Ő dicsőséges és boldogságos Urunk, Jézusunk, fejtsd meg nekünk is az Írásokat a szent keresztt, a szent szenvedés titkairól, hogy hathatós kegyelmed belülről való felvilágosításával és megerősítésével a mi szívünk is „gerjedezzék”, mint a két emmausi tanítványé. (Lk. 24, 32.) Ha nem is annyira, hogy Kempis Tamás szerint *a földi paradicsomban* érezzük magunkat szenvedéseink közepette is, de legalább is annyira jussunk, hogy annak pitvarában nagyobb megzavarodottság nélkül, békében időzhessünk megadásos szenvedéssel.

Az Írás a keresztt, a szenvedés titkának megértését *nagy bölcseségnek, felülről való isteni bölcseségnek tartja.*

„Boldog az az ember, ki bölcseséget talál, s az a férfiú, ki belátással bővelkedik” — tanítja bölcs Salamon. (Példabeszédek 3, 13.)

Milyen szövegbeli összefüggésben írja ezeket a szavakat bölcs Salamon?

Közvetlenül előbb így oktatott: „Ne vesd meg, fiam, az Úr fenyítését, és meg ne und dorgálását.”

A szenvedés megértése nagy bölcsesség

Ugyan mit kell érteni az Úr fenyítésén és dorgálásán? Bizonyára az Úr látogatásait, csapásait, megpróbáltatásait; az ő szent virgácsütéseit. Szóval a keresztek és szenvedéseket, amelyek kívülről, belülről kegyes Gondviselése jóvoltából reánk szakadnak. Aki ezt megérti és viseli, az bölcs, az bővelkedik okossággal és az boldog ember is — tanítja az Írás.

Ime, a boldogság és szenvedés együtt van a kereszt bölcsességében!

Az Írás megmondja az okát is, hogy miért bölcs, okos és boldog ember, aki az Úr fegyelmét és dorgálását elfogadja.

„Mert az Úr azt feddi, akit szeret, s azt a fiát sujtja, akit kedvell” (Péld. 3, 12.)

Isten látogatásainak indítóoka tehát az ő *atyai szeretete*. Vajjon nem bölcsesség, okosság azt akarni, szeretni, amit az Atya akar, szeret? Vajjon a szerető Atya *tehet-e* valamit, *ami nem a mi boldogságunkat szolgálná?* S vajjon nem boldogság-e az, ha a szerető Atyától mi is a mi boldogságunkra elfogadjuk azt, amit ő a mi boldogságunkra csakugyan elrendelt?

A vallásos lélek nem is szokott beszélni Isten *csapásairól*, hanem *látogatásairól*. S valóban a keresztek éppoly kegyelettel nyújtott adományai Isten szeretetének, mint egyéb jótéteményei. Hívő családban *kezet csókol* a gyermek nemcsak a *kalácsért*, de a *virgácsért is*. Nem ugyanezt teszi-e, amikor a szerető mennyei Atya előtt meghajlik jó *gyermeke* és mondja: „Jó nekem, mert megáláztál engem.” Avagy: „Ő, az Úr, tegye azt, amit jónak lát szeme” (I Kir. 3, 18.) — Héli büntetését ily szavakkal fogadta.

Szent Pál apostol Salamon tanítását megismétli, kibővíti, de meg is szépíti a zsidókhoz írván: „És elfeledtéték-e a

vigasztalást, mely nektek, mint fiaknak szól, mondván: Fiam, ne vesd meg az Úr fenyítését, és ne csüggedj el, ha megbüntet? Mert akit az Úr szeret, azt megfenyíti, és megostoroz minden fiút, akit magához fogad. A fegyelemért maradjatok állhatatosak. Mint fiakkal, úgy bánik veletek az Isten; mert melyik fiú az, akit atyja meg nem fenyít?" (12, 5—8.)

Figyelj, én lelkem! Isten nem fogad téged magához, ha nem veszed el kezéből a látogatásokat. Kihez mégy akkor? Isten és az ő *fenyítése* nélkül — látod-e, — nem lehetsz az Ő fia! S vajjon *boldog* lehetsz-e akkor?

Én lelkem, gondold meg, ha az atya a családban már nem büntet, akkor lemondott fiáról, vége akkor! Ha tehát nem látogat meg téged az Isten, lemondott rólad, véged akkor!

Én lelkem, légy bölcs! Szeresd a keresztet és a szenvedést, amely téged Istenhez kapcsol, mint jó gyermekét szerető Atyjához.

„Hogyha fenyítésen kívül vagytok, amelyben mindenki részesült, akkor korcsok vagytok és nem fiak.”

Tehát aki nem akar szenvedni, keresztet hordozni, — az fattyú és Istennek nem fia. Mi lesz vele? Pedig nemde a mi dicsőségünk, örömünk az istenfiúi méltóság, amely mibennünk van? Ámde a fogadott istenfiúnak *megfeszítettnek kell lennie, amint megfeszítettet Isten természetes és egyszülött Fia is*, az Ige, az Istenember, Jézus Krisztus.

Ó, mily drága kincs a kereszt, a szenvedés, amely a *legdrágábbat*, — *istengyermeki* mivoltunkat hozza nekünk és őrzi meg nekünk.

„Mert a kereszt igéje azoknak, akik elvesznek, ugyan oktalanság, de azoknak, akik üdvözülnek, vagyis nekünk, Istennek ereje.” (I Kor. 1, 18.)

A megfeszített Jézus Krisztus „nekünk az Istentől bölcsesség és igazság, megszentelés és váltság lett”.

A kereszt bölcsességének magasztalásában segít Szent Pálnak apostoltársa, Szent Jakab. Azt meri írni a siralom-völgyében bajlakodó embernek: „Csupa örömmel tartásatok, testvéreim, ha különféle kísértésekbe (üldözésekbe, szorongatásokba) *estek*.” (Jakab 1, 2.)

Szent Jakab nemcsak azt kívánja a

keresztényektől, hogy csak egyszerűen túrjenek vagy örüljenek, ha betegség égeti, ha köszvény hasogatja, ha rágal-mazó nyelv szurdalja őket, ha letétetnek, ha megaláztatnak, ha máglyára, vér-padra kerülnek, hanem *csupa örömmel tartásák a szenvedések sokféle formáját.*

Bizony ez szokatlan követelés a nyomorult emberi természettel szemben. Nem is kérhetné ezt az Apostol a puszta emberi természet nyomorúságától. Ha mégis kéri, óhajtja, bizonyára tudta, hogy nem lehetetlent kér és óhajt. A feltámadott Úr Jézus példája, kegyelme nevében kéri. Csak ez képesít arra, mert ez mindenható. Rá is mutat szent levele ugyanazon szövegében azokra a forrásokra a szent Apostol, amelyekből mérítve betelhetnek a hívek azzal a természetfeletti bölcseséggel, amely felül-emeli őket a földi nyomorúság minden akadályain. S már képesek nagyon is örülni azon, amin a test és vér szerinti bölcsesség csak jajgatni, nagyon is jajgatni tud. Ugyanis így oktat tovább Szent Jakab:

„Ha pedig valaki közületek bölcsesség nélkül szűkölködik, kérje az Istentől,

aki mindenknek bőven ad és nem hányja fel; és megadatik neki. Kérje azonban hittel, semmit sem kételkedvén; mert aki kételkedik, hasonló a tenger hullámaához, melyet a szél indít meg és hány idestova. Ne gondolja azért az ilyen ember, hogy kap valamit az Úrtól.” (Jak. 1, 5—7.)

Látjuk, hogy Szent Jakab apostol is a szenvedés megismerését, kedvelését *isteni bölcseségnek* mondja.

De hát miért?

a) Mert isteni bölcsesség az, hogy épp a szenvedést, amelyet az emberi bölcsesség megvet, lenéz, a legnagyobb szerencsétlenségnek, a legnagyobb kárnak, a legnagyobb bajnak tart s azért eszének minden ügyességét, a gazdagságnak minden kincsét főleg arra használja fel, hogy a szenvedést magától távol tartsa, avagy legalább is a legkisebb fokra alászállítsa, — ugyanazt a szenvedést tette meg Isten Jézus Krisztusban az *emberiség örök javainak kimeríthetetlen kincstárává*. Ugyanazt a szenvedést választotta ki Isten Jézus Krisztusban az *emberiség húsvéti boldogságának kiapadhatatlan örömforrásává*. A krisz-

tusi szenvedés *lelki kincslár és húsvéti lelki boldogságtár.*

Az isteni bölcsesség által részletebben megértjük az üdvösség és a lelki élet három főigazságát.

b) Ez a nagy isteni bölcsesség még egy másik és újabb mélységben nyilatkozik meg előttünk. *Látjuk, hogy Isten épp azt a szenvedést, amely mindenkor és mindenhol és minden emberhez tapad naponta, választotta ki a lelki gazdagodás és boldogság általános és egyetemes eszközévé. Úgyhogy a mindenkorú és mindenrangú, állapotú és műveltségű ember külön idő, pénz, erő áldozata nélkül meggazdagodhatik és boldog lehet, ha a vele összenőtt mindennapi szenvedést képes jól megérteni és jól felhasználni. Az igazi lelki meggazdagodás és boldogság elérésére nincs egyenlőtlen helyzet az emberiségben. Független az minden külső életkörülménytől. Minden ember lehet a szenvedés által egyformán gazdag, lelkileg gazdag és boldog. Mert minden embernek megvan a maga mindennapi keresztje.*

Törekedjünk már most saját vigasztalásunkra, lelkünk nagyobb meggazdagí-

tására és boldogítására az isteni bölcsesség nagyobb mélységeibe is alászállani, hogy amennyire a kegyelem megadni kegyeskedik, — az Úr és a szentek példája szerint — a szenvedést, a keresztet még jobban megismerjük és valóban még jobban megszeressük.

Hogyan? Lehet csakugyan józan észszel és képmutatás nélkül a szenvedést szeretni? A szenvedést, amelynek közvetlen közelségében maga a Mester is vért izzadott, tanítványai pedig elmenekültek?

A hit bölcsesége biztos választ ad erre az igen nehéz kérdésre is.

A válasz így hangzik: „*A szenvedés az Isten, Egyház és az emberiség nagy kincstára.*” Ebből a hívő először minden adósságát kifizetheti; *másodszor* minden természetfeletti kegyet bőségben megvehet; *harmadszor* a földi és égi boldogságot belőle megszerezheti.

Ime, a hit tanítása szerint mennyi mindenféle jószág rejlik a szenvedésben! Ó, titokzatos szenvedés! Valóban és méltán szeretheti azt a hívő keresztyén, ha egyszer betelik felülről való bölcsességgel!

Nézzük ezeket a jóságokat, amelyek tulajdonképpen a mi összes nagy értékeink. Nézzük azokat szívünk felvilágosodott szemeivel (Szent Pál) — az Istentől rendelt összefüggésükben — a *kereszttel, a szenvedéssel.*

Hitünk tanítása szerint az emberiség az ősbűn és a személyes súlyos bűnök miatt *hármias kárhozatalba* esett. Ebből lehetetlenség volt, hogy önmagát öneréjével kiszabadítsa. Valóban elkárhózott, *mindörökkön-örökké.*

Először is bűnei miatt az emberiség a végtelen büntetés örök kárhozatalába jutott. Ebből meg nem válthatta magát, mert végtelen értékű elégtételre méltatlan véges természeténél fogva képtelen volt.

Másodszor, bűnei miatt elvesztette az emberiség az *istenfiúságot* s a vele kapcsolatos végtelen értékű természetfeletti kegyelmeket. Ezeket vissza nem szerezhetette magának semmiféle jóságos cselekedetek által, méltatlan véges természete miatt.

Harmadszor, bűnei miatt elvesztette az emberiség az örök boldogságot, Is-

ten színről-színre látásának végtelen értékű javait. Ezeket visszanyerni és méltó érdemekkel megszerezni *méltatlan, véges természeténél fogva nem tudta.*

Az Isten igazságosságának *hármás béklyóiba verten*, egy „*massa damnata*” volt az emberiség. Egy elkárhozott massa, — amint Szent Ágoston mondja — amely tehetetlenül kavargott a kárhozat örök poklának tüzes örvénye felé, *menthetetlenül.*

Amde gyönyörűen írja Szent Pál apostol: „Megjelent az Istennek, a mi Udvözítőnknek emberiessége és kegyes-sége” — aki nem vétkezett, de értünk mégis mintegy bűnné lett és rátevé az Isten haragos igazsága a mi összes vétkeinket és a mi összes gonoszságainkat. Nem ellenkezett az Isten Báránya maga sem, hanem végtelen irgalomból és szeretetből önként magára vette önmaga is a világ összes bűneit. S az Apostol szerint: „a rendelkezéseket magában foglaló s minket vádoló okmányt, mely ellenünk szólt, megszüntette, eltette az útból és feltűzte a keresztre”. (Kol. 2, 14.)

„És megbocsátotta minden bűnötöket.”
(Kol. 2, 13.)

Ez a mi megváltásunk rövid összefoglalása. Ez a *helyettesítő* megváltás *méltó* munkája.

Helyettesítő, mert Jézus Krisztus valóságos ember. S így egészen megfelelően a bűnös emberekből való *egy ember* tett eleget mindnyájunkért. De *méltóan* is eleget tett, mert Isten volt, aki végtelen méltóságánál fogva végtelen értékű jóvátételt nyújtott a végtelen bűnökért; a végtelen kegyelmek visszaszerzéséért; a végtelen mennyei boldogság visszaállításaért.

Ámde mindezt Krisztus a *kereszttel*, a *szenvedéssel* eszközölte ki.

Mily helyzetet teremtett tehát a kereszt megváltása az emberiségben?

Levette az emberiségről a *lehetetlenséget* s megszerezte önmunkálkodása árán az üdvözülés lehetőségét.

Az Úr szeretetből Isten igazságosságának kifizette azt, amire az ember *képtelen* volt, s elégtételképen elfogadásra méltóvá tette azt, amire az ember *mindenkor képes*, ha Krisztussal együti

s vele egyesülve kicsike elégtételi cselekedeteit felajánlja Istennek.

Jézus Krisztus végtelen elégtételi cselekedeteinek legkiválóbbja a keresztség és a szenvedés volt. Tehát az emberé sem lehet más az ő kicsike elégtételében. Ha Krisztusnak szenvednie kellett, kell az embernek is. *Vele szenvednie és vele egyesülten az embertől kitelhető módon kiállott szenvedés és keresztség által önmagát kell megváltania.*

Ennek a hitigazságnak világosságában micsoda magas kilátóra jutottunk fel? Mi értelme már most a szenvedésnek, a keresztségnek? Ezen a kilátón világosan megkapjuk a választ.

1. *Aki vétkezett, annak lakolnia kell.* Aki sokat és nagyot vétkezett, annak jog és igazság szerint *sokat és nagyon kell lakolnia*, hogy kifizethesse adósságát s a bűneiért járó büntetéseket.

Első igazság: a szenvedés által kifizethetjük a bűnökért járó nagy adósságunkat.

Ó, én lelkem, ismered bűneid számát és súlyát? Milyen nagy a te adósságod! Belátod-e, hogy szenvedned kell? *Sokat,*

nagyon, örökké is kellene szenvedned, ha nem volna *Krisztusod a keresztfán*. De mert van, azért csak *kicsiket*, és ideig-óráig kell szenvedned. Mily nyereség, ha ezeket a kis és rövidke szenvedéseket egyesíted Krisztusod szenvedéseivel. Megszabadulhatsz akkor a *nagy*, a *végtelen*, az *örök* gyötrelmem szenvedéseitől.

Ó jó, édes szenvedés, amely ha mégoly nagyak is látszol, kicsike vagy és rövidke, mert Krisztussal kiemelsz az *örök pokol végtelen nagy szenvedéseiből*.

Ennek az igazságnak hallatára a poklból való megszabadulás riadalmasan kiáltozó örömének kell kitörni a bűnös szívekből.

Nem balga és dőre-e az, aki még most sem akarná örömet a szenvedést? A szenvedést, amelynek kohójában folydogál a *tiszta arany* — bőségben — minden adósságunk teljes törlesztésére.

2. Nagy öröm az, ha az adósság őrlő gondjától megszabadulunk, — de szegény öröm, élni is akarunk. Az élethez azonban javak is kellenek. A lelki, az örök élethez, az istenfiúság és a vele

járó összes kegyelmekhez pedig természetfeletti javak szükségesek. A szenvedés ezt is megszerzi nekünk.

Második igazság: a szenvedéssel szerezzük meg a természetfeletti kegyelmeket és érdemeket, azért kell az ártatlannak is szenvednie.

Krisztus szenvedésével ugyanis nemcsak kifizette végtelen adósságunkat s képessé tett minket is, hogy fizethessünk, hanem visszaszerezte végtelen nagy és értékes malasztengerét, az ő országa, az Anyaszentegyház szentségi kincstárát is.

Ebből és csakis ebből kap kegyelmet mindenki, aki kap. Kezdve a szeplőtelen Szűzanyától, a világ végéig, az utolsó emberkéig.

De ezek a kegyelmek mind természetfeletti tűzijátékszerűen sziporkáznak Krisztus izzó szenvedése és égő piros vére bíbortüzétől. Nem szállhat senki lelkébe a kegyelmek egyetlen ragyogó harmatcseppje sem, amelyhez Krisztus vérén és szenvedésén kívül ne tapadna a megváltott ember savanyú izzadása, felőrlő küszködése, kemény önmegtagadása, kiszívargó vére, vállát vágó ke-

resztje is. S mentől nagyobb, tökélete-
sebb, magasztosabb valamely embernek
a kegyelmek kistaffirozása, — a Szűz-
anya színültig teljes kegyelemteljéig,
annál több van benne a keresztből, a
szenvedésből a Stabat Mater hétfájdalmú
mártíromságáig.

Az Isten igazságossága ugyanis fel-
állította a szigorú törvényt, s megállá-
pította a pontos mértéket. Mentől több
szentség, annál több kegyelem, de annál
több a kereszt és a szenvedés is.

Érted-e, lelkem, a természetfeletti
meggazdagodás törvényét?

Érted-e a bűnbánó szentek borzalmas
keresztjeit és szenvedéseit? Érted-e az
ártatlan Szűzanya keserves fájdalma-
it? Érted-e, hogy mentül jobb, szentebb
valaki, annál jobban kell hasonlítani
az Isten Egyszülötte szenvedő ábrázatá-
hoz, annál több lesz a keresztje, a szen-
vedni valója is.

Érted-e, miért szomjúhozták, miért
keresték a szenvedést, miért nem akar-
tak élni sem a szentek szenvedés nél-
kül?

Ó, mily kíváncsú a nagy életszent-
ség, ó, mily érdemszerző!

De szükségképen éppoly kívánatos a szenvedés is, az a kereszt is, amely kegyelemteljessé, érdemekben dús-gazdagokká és szentekké tesz.

Hát nem szeretetreméltó-e a szenvedés? Nem végtelen értékű, drágalátos kincs-e? Nem kell-e vigasztalódnom, örövendennem, amikor garmadával ömlesztí belém az el nem múló égi javak boldogságos drágaságait?

Azért tanít és buzdít Szent Péter is: „Szerelmesim, ne ütközzetek meg az égető szorongatáson, mely a ti kipróbálástokra van rajtatok, mintha valami új dolog történnék veletek; hanem örüljete, ha Krisztus szenvedéseiben részt vehettek, hogy az Ő dicsőségének nyilvánlatkoztatásában is vigadva örven-dezzetek. Ha szidalmaznak titeket Krisztus nevéért, boldogok lesztek, mert az Isten tisztelete, dicsősége és ereje és az ő Lelke megnyugszik rajtatok. Senki pedig közületek ne szenvedjen mint gyilkos, vagy tolvaj, vagy átkozódó, vagy máséra áhítózó. Ha pedig mint keresztény szenved, ne szégyelje, hanem dicsóítse Istent e névben.” (I 4, 12—16.)

Az ártatlan szenvedés vigasztalással

és érdemekkel gazdag képét festi meg itt Szent Péter. Isten tisztelete, dicsősége, ereje, az ő Lelkének megnyugvása sugárzik ki a szenvedés által megszentelt s a kegyelmekkel telített keresztény lelkekből.

3. De mily öröm, boldogság, béke, örvendezés, húsvéti alleluja, pax vobis fakadozik Szent Péter írása szerint a keresztény szenvedésből.

Harmadik igazság: szenvedéssel szerezhető meg minden igaz vigasztalás, öröm, boldogság már a földön és égben, mégpedig a szenvedés mértéke szerint.

A szenvedés emberileg csak türelmetlenkedni, sopánkodni, panaszkodni, keseregni, sírni, jajgatni képes. Ó, hány-szor még átkozódni, szitkozódni, káromkodni is tud. Ámde ha ebbe a szenvedésbe egyszer belevilágít a feltámadt Krisztus dicsősége és boldogsága, ha egyszer megcsendül fülében a „Resurrexit alleluja” mennyei hangja, térdre hull majd Szent Tamással és édes boldogságában csak annyit tudhat majd hebegni: „*En Uram, Istenem!*”

Krisztus Szívén ott van ugyan a keresztt, a töviskoszorú, a seb kívülről,

— de ugyanakkor ez a Szív boldogságos és mennyországos *belülről*. Ez az egész krisztusi Szív minden emberi szív mintaképe kívülről és belülről. Mert Isten úgy határozott, hogy amint Krisztus minden örömet és boldogságot a kereszttel és szenvedéssel szerzett meg nemcsak önmagának, hanem minden igazi földi és égi boldogságot kereső embernek is; hasonlóan a megváltott ember sem részesülhet az Úr húsvéti örömeiben és boldogságában másképen, mint csakis a vele és érte elviselt kereszt és szenvedés árán. *Mégpedig mérték szerint annyi van az örömből, mint amennyi volt az ürből*. Az ember szívéen is kell, hogy rajta legyen a kereszt, a töviskoszorú, a seb *kívülről*, de kell, hogy betöltsék a feltámadott Úr Jézus örömeivel és boldogságával *belülről*.

A Lélek nevében Szent Pál apostol imígyen hirdeti ezt a törvényt: „Mert amint bőven van részünk Krisztus szenvedéseiben, úgy bőven van részünk Krisztus által a vigasztalásban.” (II Kor. 1, 5.) Azaz sok szenvedés Krisztussal,

terem sok örömet is Krisztussal, mind a földön, mind a mennyben.

Ugyanerről a törvényről szól már az ótestamentumi Zsoltáros is: „Bármily sok fájdalom volt szívemben, vigasztalásaid felvidítottak engem.” (93, 19.)

Hisszük-e ezt is?

Lám, itt az Isten terített asztala. Itt a nagy vacsora, az a királyi vendégség, mégpedig Isten Őfelsége által rendezett *menyegzői lakoma* módjára. Ehetünk, ihatunk a megrészegedésig, a betelésig. Egyetlenegy a feltétel: át kell vágnunk és rágnunk magunkat a tüskés sövénykerítésen, míg a menyegzői asztalhoz jutunk. Szenvednünk kell. Itt is áll: „Nincsen rózsza tövis nélkül” és „A fájdalom a boldogságnak egyik alkotórésze.” (Arany János.)

Ó, a szent keresztnek csodálatos isteni bölcsesége, ereje és boldogsága! Ami az emberi bölcseségnek „botrány, ostobaság”, képtelenség, az Ő általa fel-emelő épületesség, bölcsesség és valóság lett. A szent kereszt isteni ereje az Ő kegyelmének erőssége, a zaklatásokból „békét és megnyugvást”, a „teherből könnyűséget”, az „igából gyönyörű-

séget", az „örömből örömet" sajtol. Igaz?

Ó, én lelkem, értsd ezt, hidd el! Mit is epekedel te a szentek boldog szíve után? Mit is irigyled őket — *szentül?* Hasonlóan örömteli szíved lehet neked is, ha a *te szíveden is ott lesz a kereszt, a töviskoszorú, a seb.* Igen, vágyódjál *te inkább a szenvedés után, mint ők.* Ne légy puha gyerek, aki fél a kereszttől, hanem inkább katonásan, férfiasan szenvedj! Ne csúrd-csavard, ne akaródzál tapogatva és próbálkozva, tipegő bizonytalan lépésekkel, mint a járni tanuló gyerek, vagy akadozó, köszvényes öreg, hanem fűrgén, szaporán, egy elszánt halálugrással szemet húnnyva vesd magad bele. Mondd: Deo gratias! Azután fogj csak hozzá, harapj belé, egyél-igyal, evés közben bizonyára megjön az étvágyad is. Végre neked is kezd a gyakorlat által édesen ízleni Krisztusért a szenvedés. Jól van, akkor megtaláltad te is a földi paradicsomot. Hidd el, olyan igaz ez, mint a szent kereszt.

Az Isten bölcseségének királyi sas-szárnya igen magasra emelt fel minket.

Valamiképen ismerjük már a kereszti titkát, annak bölcsességét, erejét és boldogságát!

Hanem hát mi tűrés-tagadás, mi mégis csak kis emberkék, ökörszemecskék vagyunk. Mi tűrés-tagadás, biz nehéz, igen nehéz dolog a szenvedés. Az isteni bölcsesség királyi magaslatán is bizony nehéz marad a kereszti. Még így is boldog az, aki az Úr szavai szerint meg nem botránkozik Őrajta, mivel Ő megfeszített, az embertől is követeli, hogy megfeszített legyen.

Hát nehéz — szó sem fér hozzá!

De talán az Úr Jézus azt nem tudja? Hát neki nem volt nehéz? Istenember létére nem iszonyodott-e el, amikor még csak rémes árnyékát vetette rá a szenvedés? Rettentő haláltusában, vért izzadva három óras imádságban arcra borultan nem birkózott-e meg Ő is a szörnyű kereszttel?

Igen, nehéz, érezni fogjuk a szenvedés keserűségét, a kereszti terhességét, mert azt érezni kell. Különben nem is volna igazi kereszti, szenvedés a kereszti és szenvedés. A nehézség érzése azonban távolról sem bűn, de mégcsak nem

is tökéletlenség. Ezt az Úr példája világosan tanítja.

De ne feledjük, hogy hű az Úr. Nem kísért meg bennünket erőnkön felül; nála van *erősség* is hozzá. A szorongatott szív és remegő kar kapaszkodjék a húsvéti isteni Erőbe — *imádsággal*.

Imádkozzunk, amint Szent Jakab is int, tanít: Imádkozzunk az Úrral — *prolixius* — fokozottan, kitartóan. Imádkozunk *hittel* és kételkedés nélkül. Imádkozunk három óra hosszat és arcra borultan. Mert a szenvedés megértése és megkedvelése természetfelettség, a kiválasztottság nagyon is ingyen kegyelme. Betelünk mi is egyszer a kitartó imádságban az angyal által felülről hozott erővel és bölcseséggel, mint az Úr. Megértjük a szenvedést is, s Vele „*surgite eamus, keljetek fel*“, menjünk — mi is Vele, szenvedni tudunk mi is Vele

nagy érdelemmel és örömmel,
Istent tisztelve és dicsérve,

az Ő erejét gyöngeségünkben megdicsőítve; miközben az Ő Lelke boldogítóan megnyugszik mirajtunk, most és mindörökké. Amen.

TARTALOM

<i>Az Úr Jézus nevéért üldözést kell</i>	
<i>szenvednünk</i>	3
Szenvedni kell .	4
Kövessük Krisztust .	7
A kereszt boldogsága .	10
Krisztushoz hasonlóan	16
Miért kell szenvednünk .	18
<i>A szenvedés</i>	27
Legyünk bölcssek! . .	31
A szenvedés általános . .	35
A szenvedés miért dicsősége	
Istennek?	49
<i>A szenvedés bölcsesség</i>	53
A szenvedés megértése nagy böl-	
csesség	57

